

Werkprotocol afvissingen

Afvangen, transport en opslag van vis

Opgesteld:

Januari 2012 – Update februari 2014

© Visserij Service Nederland, Groot-Ammers

Dit werkprotocol is eigendom van Visserij Service Nederland. Niets hieruit mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Visserij Service Nederland, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor de uitvoering van werkzaamheden door een ander dan Visserij Service Nederland.

Inhoudsopgave

1	Achtergrond	4
2	Werkwijze afvissing	5
3	Materialen	7
4	Bestemming van de vis.....	7
5	Vangstrapportage.....	8
6	Meer informatie	8
	Bijlage I Vistuigen en werkwijze per watertype	9
	Bijlage 2 Voorbeeld vangstverslag afvissing.....	11

1 Achtergrond

In Nederland bestaat een zorgplicht. Dit houdt in dat onnodig dierenleed verboden en zelfs strafbaar is. Mede hierdoor komt het regelmatig voor dat het noodzakelijk is om de vis zoveel mogelijk uit een water te verwijderen.

Een afvissing kan om meerdere redenen en dus op meerdere manieren worden uitgevoerd. In principe is het afvissen van een water het wegvangen van zoveel mogelijk vis van een bepaalde soort of van alle vissoorten. Er zijn diverse redenen om een water af te vissen, bijvoorbeeld omdat:

- het water gedempt moet worden (zorgplicht Flora- en faunawet);
- het water gebaggerd moet worden (zorgplicht Flora- en faunawet);
- het water voor bepaalde werkzaamheden leeggepompt wordt (zorgplicht Flora- en faunawet);
- er in het water beschermde vissoorten aanwezig zijn, die voorafgaand aan bepaalde werkzaamheden overgeplaatst moeten worden (Flora- en faunawet);
- er in het water teveel vissen van een bepaalde soort aanwezig zijn (visstandbeheer).

Afvissingen om bovengenoemde redenen vinden vooral plaats in kleinere wateren.

Zorgplicht Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren. Naast de zorgplicht bevat de wet ook een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen.

Voor vissen houdt deze zorgplicht in dat voorafgaand aan werkzaamheden die mogelijke sterfte van vis tot gevolg hebben, de aanwezige vissen uit het betreffende water moet worden verwijderd.

Daarnaast zijn een aantal vissoorten specifiek opgenomen in de soortenlijsten bij de Flora- en faunawet. Voor deze vissoorten geldt een aanvullende regelgeving. Meer informatie hierover is te vinden in het Werkprotocol visbemonsteringen FF-wet van Visserij Service Nederland.

Door de ruime ervaring heeft Visserij Service Nederland voor alle soorten afvissingen een oplossing. Wij kunnen met u meedenken over een efficiënte en betaalbare methode om te komen tot het gewenste resultaat.

Bij iedere afvissing geldt dat het onmogelijk is om alle vis uit een water weg te vangen, maar onder normale omstandigheden is het mogelijk om 90% van alle aanwezige vis weg te vangen en over te plaatsen. Het percentage vis wat tijdens een afvissing weggevangen wordt kan variëren per vissoort.

In dit document wordt beschreven hoe Visserij Service Nederland een afvissing op een zoveel mogelijk gestandaardiseerde en professionele wijze uitvoert. Hierbij moet worden opgemerkt dat ieder water zijn eigen specifieke kenmerken heeft. Hierdoor kan het nodig zijn om per situatie af te wijken van deze gestandaardiseerde methode.

Ontheffing afvissingen specifiek voorbehouden aan visserijbedrijven!

Niet iedereen kan een ontheffing krijgen voor het afvangen en verplaatsen van vis. Deze ontheffing is specifiek voorbehouden aan visserijbedrijven die minimaal 250 hectare viswater bezitten en per jaar minimaal € 8.500,- directe inkomsten uit de visserij hebben. Visserij Service Nederland voldoet aan deze voorwaarden en bezit daarom de benodigde ontheffingen.

2 Werkwijze afvissing

Een afvissing wordt in het algemeen uitgevoerd door middel van zegen- en/of elektrovisserij. De werkwijze en gebruikte vistuigen zijn afhankelijk van het watertype en de grootte van het betreffende water. Voor meer informatie over de te gebruiken vistuigen per watertype wordt verwezen naar bijlage I.

In dit hoofdstuk wordt de werkwijze bij verschillende typen afvissingen beschreven. Dit is een algemene beschrijving, zoals de betreffende visserij in de meeste gevallen wordt uitgevoerd. In specifieke gevallen kan in overleg met de opdrachtgever van de genoemde werkwijze worden afgeweken.

Te dempen water

Voordat een water gedempt wordt, is het vanwege de zorgplicht uit de Flora- en faunawet noodzakelijk om de aanwezige vissen uit het water te verwijderen om sterfte te voorkomen.

Een te dempen water wordt voorafgaand aan de start van de dempingswerkzaamheden grondig afgevist door middel van een zegen- en/of elektrovisserij zodat al een groot deel van de aanwezige vis is weggevangen. Daarnaast zal tijdens het dempen van het water nogmaals elektrisch worden gevist om zo de laatste vissen te verwijderen.

Te baggeren water

Als er bij baggerwerkzaamheden kans is op vissterfte, moet de aanwezige vis vanwege de zorgplicht vooraf worden weggevangen en overgeplaatst. Dit geldt vooral bij kleine wateren, waar vissen geen kans hebben om weg te vluchten voor de baggerwerkzaamheden. In grotere wateren hebben vissen in het algemeen voldoende uitwijkmogelijkheden, zodat afvissen voorafgaand aan de baggerwerkzaamheden niet noodzakelijk is. Bij twijfel kan Visserij Service Nederland een deskundig advies geven over nut en noodzaak van een afvissing.

Als een water voorafgaand aan het baggeren moet worden afgevist, wordt voorafgaand aan de baggerwerkzaamheden grondig gevist door middel van zegen- en/of elektrovisserij. Bij het afvissen van kleine wateren wordt een vangstrendement van 90% gegarandeerd. Dit is voldoende om grootschalige vissterfte als gevolg van de baggerwerkzaamheden te voorkomen en er is op deze manier voldaan aan de zorgplicht.

Leeg te pompen water

Ook bij een water wat wordt leeggepompt geldt de zorgplicht.

Een water dat wordt leeggepompt, wordt twee keer afgevist. Voorafgaand aan het leegpompen wordt het water grondig afgevist door middel van een zegen- en/of elektrovisserij. Als het betreffende water grotendeels is leeggepompt, wordt nogmaals gevist om de laatste vissen te verwijderen. Dit gebeurt meestal door middel van elektrovisserij.

Overplaatsen beschermde vissoorten

Er zijn diverse vissoorten die door de Flora- en faunawet specifiek worden beschermd. Voor meer informatie over deze vissoorten en de geldende regelgeving wordt verwezen naar het Werkprotocol visbemonsteringen FF-wet.

Als een populatie van een beschermde vissoort als gevolg van werkzaamheden in zijn voortbestaan wordt bedreigd, is het noodzakelijk om de vissen voorafgaand aan de werkzaamheden weg te vangen en over te plaatsen naar een alternatief geschikt habitat. In de meeste gevallen zal Visserij Service Nederland dit doen door middel van elektrovisserij.

Het overplaatsen van beschermde vissoorten wordt in veel gevallen uitgevoerd als mitigerende maatregel, gekoppeld aan een goedgekeurde gedragscode of een ontheffing van de Flora- en faunawet.

Afvissen van bepaalde vissoorten (visstandbeheer)

In sommige gevallen kan het uit het oogpunt van visstandbeheer noodzakelijk zijn om de populatie van bepaalde specifieke vissoorten uit te dunnen. Voorbeelden zijn:

- Verwijderen van bodemwoelende vis (brasem, karper) ter voorkoming van vertroebeling van het water;
- Afvangen van grote snoeken ter bevordering van de aanwas van jonge vis;
- Uitdunnen van visbestanden (karper, witvis) ter bevordering van de groei van de vissen.

Omdat er verschillende soorten afvissingen mogelijk zijn en elk water zijn specifieke

visstand en milieuomstandigheden heeft, kan voor de afvissingen in het kader van visstandbeheer geen standaard werkwijze worden opgesteld. In overleg met de opdrachtgever zal de vismethode worden vastgesteld. In de meeste gevallen zal een afvissing door middel van zegen- en/of elektrovisserij plaatsvinden, waarbij de te verwijderen vissoorten worden onttrokken en de overige vissoorten na afloop van de bevissing in het water worden teruggezet.

3 Materialen

Voor het uitvoeren van afvissingen heeft Visserij Service Nederland alle benodigde materialen. In onderstaande lijst zijn deze materialen opgenomen.

Materialen afvissingen
(Draagbare) elektrovisapparaten
Zegens met een lengte van 35 tot 500 meter (handzegens en hydraulische zegens)
Schepnetten en teilen en voor het verplaatsen van vis
Vrachtwagen voor vervoer van levende vis
Beunen voor het opslaan van levende vis

4 Bestemming van de vis

Er zijn verschillende bestemmingen voor de vissen die bij een afvissing wordt gevangen mogelijk. In veel gevallen wordt de vis in een nabijgelegen watrgang weer uitgezet. Een tweede mogelijkheid is dat Visserij Service Nederland een bestemming voor de vissen zoekt. In dit geval verkoopt Visserij Service Nederland de vis meestal aan hengelsportverenigingen, die de vissen in wateren waar zij visrechtgebende zijn uitzetten. Ook is het mogelijk dat een deel van de vis voor de consumptie wordt verkocht. In beide gevallen beschikt Visserij Service Nederland over een uitgebreid klantenbestand.

Een laatste mogelijkheid is dat Visserij Service Nederland de gevangen vis tijdelijk opslaat en na afloop van de werkzaamheden weer in hetzelfde water uitzet. Hiervoor beschikken we over beunen waarin de vis gemakkelijk enkele weken in goede conditie kan worden bewaard.

5 Vangstrapportage

Na uitvoering van een afvissing levert Visserij Service Nederland een beknopt vangstverslag aan de opdrachtgever. In dit vangstverslag staan de volgende gegevens:

- Locatie;
- Datum;
- Opdrachtgever;
- Toegepaste vismethode(n);
- Totale vangsthoeveelheid (in kilogram en/of aantal);
- Gevangen vissoorten;
- Lengteverdeling per vissoort;
- Hoeveelheid per vissoort (percentage van totale vangst, kilogram of aantal);
- Eventuele opmerkingen en bijzonderheden.

Een voorbeeld van een ingevuld vangstverslag is opgenomen in bijlage II.

Als de opdrachtgever een uitgebreidere rapportage wenst is dit in overleg mogelijk.

De rapportage wordt digitaal als PDF aan de opdrachtgever geleverd.

6 Meer informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Bram van Wijk of Jan-Willem Kroon van Visserij Service Nederland.

Naam	Telefoon	E-mail
Bram van Wijk	06-53643682	info@visserij servicenederland.nl
Jan-Willem Kroon	06-10603781	kroon@visserij servicenederland.nl

Bijlage I Vistuigen en werkwijze per watertype

In deze bijlage is de werkwijze per watertype opgenomen, waarbij onderscheid is gemaakt tussen lijnvormige wateren en meervormige wateren (vergelijkbaar aan systematiek Handboek Hydrobiologie (Stowa, 2010).

LIJNVORMIGE WATEREN

Lijnvormige wateren < 8 meter breed

Lijnvormige wateren met een breedte van minder dan 8 meter en een diepte van minder dan 1 meter worden elektrisch afgevist. Hierbij wordt de watergang door middel van keurnetten in compartimenten verdeeld, die daarna elektrisch worden bevestigd. Een compartiment wordt bevestigd tot er vrijwel geen enkele vis meer wordt gevangen.

Bij een waterdiepte van meer dan 1 meter wordt de elektrovisserij aangevuld met zegenvisserij, omdat bij een diepte van meer dan 1 meter niet meer voldoende effectief elektrisch kan worden gevestigd.

Lijnvormige wateren 8 – 20 meter breed

Bij lijnvormige wateren met een breedte van 8 tot 20 meter wordt het open water door middel van een zegen afgevist. Daarna wordt de oeverzone elektrisch bevestigd. Evenals bij de smalle wateren wordt de watergang door middel van keurnetten in compartimenten verdeeld. Ook hier wordt elk compartiment bevestigd tot er vrijwel geen enkele vis meer wordt aangetroffen.

Lijnvormige wateren > 20 meter breed

Een lijnvormig water met een breedte van meer dan 20 meter wordt door middel van een grote hydraulische zegen en elektrisch bevestigd. Vanwege de oppervlakte is het effectief afvissen een tijdrovende klus. De beste resultaten worden gerealiseerd in de wintermaanden, als een groot deel van de aanwezige vis vrijwel stil op één plaats ligt (zogenaamde winterconcentratie). Omdat de vissen weinig tot niet zwemmen, kan ook zonder keurnetten een groot deel van de aanwezige vis worden gevangen.

In onderstaande tabel is de vismethode per watertype schematisch weergegeven.

Watertype	Open water	Oeverzone	Strategie
Breedte < 8 m, Diepte < 1 m	Elektro	Elektro	Elektrovisserij, indien nodig tussen keurnetten
Breedte < 8 m, Diepte > 1 m	Zegen	Elektro	Zegen- en elektrovisserij, indien nodig tussen keurnetten
Breedte 8–20 m	Zegen	Elektro	Zegen- en elektrovisserij, indien nodig tussen keurnetten
Breedte > 20 m	Zegen	Elektro	Zegen en elektrovisserij, bij voorkeur in de wintermaanden

MEERVORMIGE WATEREN

Zeer kleine meervormige wateren

Zeer kleine meervormige wateren met een maximale breedte van 10 meter en een maximale diepte van 1 meter worden afgevist door middel van elektrovisserij. Dit geldt vooral voor vennen en (particuliere) vijvers. Er wordt elektrisch gevist tot vrijwel geen enkele vis meer wordt gevangen.

Meervormige wateren < 2 hectare

Wateren met een oppervlakte van minder dan 2 hectare worden bevist door middel van zegenvisserij in het open water en elektrovisserij in de oeverzone. De lengte van de zegen wordt zodanig gekozen dat zo mogelijk het hele water met één trek kan worden bevist. De zegenvisserij wordt herhaald tot vrijwel geen enkele vis meer wordt gevangen. Daarna wordt de oeverzone enkele keren elektrisch rond gevist, tot ook hier vrijwel geen vis meer wordt aangetroffen.

Meervormige wateren > 2 hectare

Bij wateren groter dan 2 hectare is het afvissen vanwege de oppervlakte een tijdrovende klus. De beste resultaten worden bereikt door de visserij met een grote, hydraulische zegen in combinatie met elektrovisserij. Een effectieve afvissing op groot water vindt bij voorkeur in de wintermaanden plaats.

In onderstaande tabel is de vismethode per water schematisch weergegeven.

Watertype	Open water	Oeverzone	Strategie
Breedte < 10 m, Diepte < 1 m	Elektro	Elektro	Elektrovisserij
Oppervlakte < 2 hectare	Zegen	Elektro	Zegen- en elektrovisserij
Oppervlakte > 2 hectare	Zegen	Elektro	Zegen en elektrovisserij, bij voorkeur in de wintermaanden

Bijlage 2 Voorbeeld vangstverslag afvissing

Beknopt vangstverslag afvissing		
Locatie	***	
Datum	7 t/m 11 november 2011	
Opdrachtgever	***	
Vismethode(n)	Zegenvisserij (open water) Elektrovisserij (oeverzone)	
Totale vangst (in kilogram en/of aantal)	1755 kilo, circa 1800 exemplaren	
Vangstsamenstelling		
Vissoort	Lengteverdeling	Hoeveelheid (in percentage van totale vangst, kilogram of aantallen)
Brasem	5 – 50 cm	385 kg, circa 500 stuks
Karper	5 – 80 cm	980 kg, circa 500 stuks
Giebel	5 – 45 cm	345 kg, circa 700 stuks
Blankvoorn	15 – 25 cm	10 kg, circa 100 stuks
Snoekbaars	75 cm	5 kg, 2 stuks
Graskarper	50 – 75 cm	30 kg, 8 stuks
Opmerkingen/bijzonderheden		
<p>De hierboven genoemde vissen zijn uit de vijvers verwijderd. Daarnaast hebben we de volgende soorten gevangen, die we na de vangst weer in de vijvers hebben teruggeplaatst:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vetje: zeer algemeen - Blankvoorn < 15 cm: algemeen - Paling: vrij algemeen, hoofdzakelijk grote exemplaren - Ruisvoorn: schaars - Baars: schaars, alleen kleine exemplaren - Pos: schaars - Snoek: schaars. Op 2 plassen aangetroffen. Circa 20 exemplaren tussen de 15 en 70 cm. 		
<p> • Molenskade 3 2964 LB Groot-Ammers t 0184 661 465 m 0653 643 682 e info@visserijserVICENederland.nl w www.visserijserVICENederland.nl </p>		 <p> Visserij Service Nederland <i>sterk in viswerk</i> </p>

a Molenkade 3
2964 LB Groot-Ammers
t 0184 661 465
m 0653 643 682
@ info@visserij servicenederland.nl
w www.visserij servicenederland.nl

Visserij Service
Nederland *sterk in viswerk*

- Visstandonderzoek
- Afvissingen
- Vismigratieonderzoek
- Natuurtoetsen en QuickScans
- Calamiteitenservice
- Advies en begeleiding
- Rapportage
- Transport en opslag van vis

www.visserij servicenederland.nl